

*Załącznik do Uchwały Nr III/10/2014
Rady Gminy Brzeźnica z dnia 30 grudnia 2014 roku*

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Brzeźnica
na lata 2014-2020

2014

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	4
1. STRUKTURA STRATEGII.....	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII.....	6
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....	16
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY.....	16
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	16
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	17
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	17
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	19
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY.....	20
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE.....	24
8. BEZDOMNOŚĆ.....	25
9. EDUKACJA.....	26
10. KULTURA.....	27
11. SPORT I REKREACJA.....	30
12. TURYSTYKA.....	30
13. SYTUACJA DZIECKA.....	31
14. OCHRONA ZDROWIA.....	34
15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	37
16. POMOC SPOŁECZNA.....	38
17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	46
18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	48
19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	52
20. SEKTOR POZARZĄDOWY.....	59
21. ANALIZA SWOT.....	61
22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY.....	67
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	69
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	69
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	86
3. PROGRAMY I PROJEKTY.....	87
IV. UWAGI KOŃCOWE.....	88
SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW.....	89

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brzeźnicy przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2014-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeźnica składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

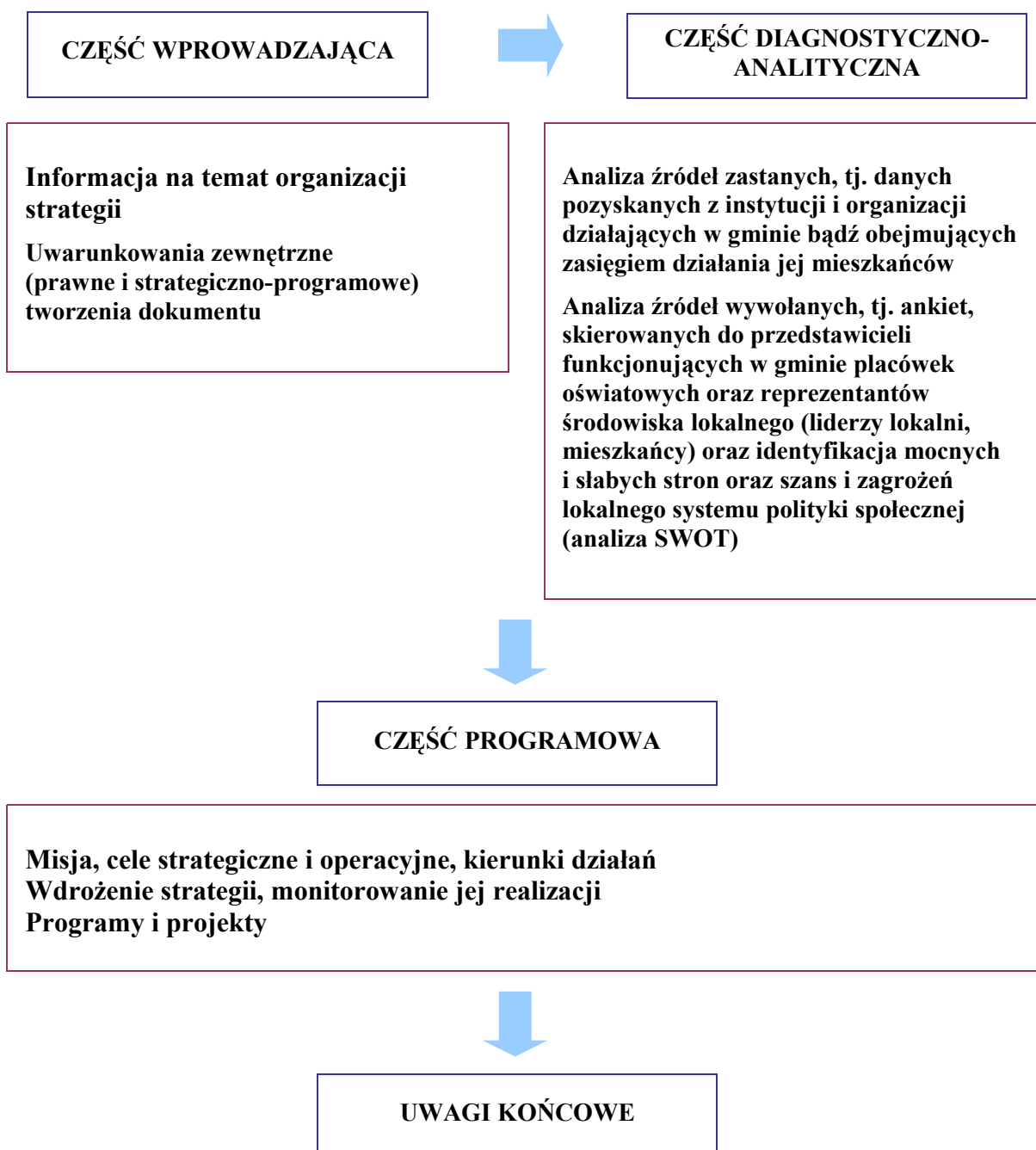
- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Bezdomność;
- Edukacja;
- Kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Sytuacja dziecka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań oraz jest zaprezentowana informacja na temat sposobu

wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu jej realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeźnica.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 594 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz.135 ze zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 1228 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 124 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 674 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 966 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.),

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeźnica jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym (brak aktualnego dokumentu strategicznego opracowanego na poziomie gminnym). Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;

3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „**Europejski program walki z ubóstwem**” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,

- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013)

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013) służą realizacji priorytetów polityki spójności Unii Europejskiej, integrując je z priorytetami polskimi i uwzględniając zapisy odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej Krajowego Programu Reform. Dokument stanowi podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten będzie osiągany poprzez realizację następujących horyzontalnych celów szczegółowych:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
6. Wyrównywanie szans rozwojowych.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- 1.2. Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej,
- 1.3. Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej,
- 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
- 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej,

- 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do 2020 roku

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do 2020 roku pokazuje optymalny kierunek rozwoju województwa, bazujący na istniejącym potencjale i wykorzystujący pojawiające się szanse rozwojowe oraz jest głęboko wpisana w założenia długofalowej strategii rozwoju Polski jako integralnej części Unii Europejskiej.

W celu urzeczywistnienia wizji rozwoju województwa lubuskiego w perspektywie dziesięciolecia sformułowano w dokumencie cel główny, który brzmi: „Wykorzystanie potencjałów województwa lubuskiego do wzrostu jakości życia, dynamizowania konkurencyjnej gospodarki, zwiększenia spójności regionu oraz efektywnego zarządzania jego rozwojem”. Przyjęto, że cel główny zostanie osiągnięty w wyniku realizacji czterech celów. Dwa z nich – pierwszy i trzeci – bezpośrednio odnoszą się do problematyki społecznej.

1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna.
 - Rozwój sektora B+R oraz usprawnienie mechanizmów transferu innowacji.
 - Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej.
 - Podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy.
 - Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich.
 - Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich.
 - Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska.
 - Rozwój potencjału turystycznego województwa.
 - Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
3. Społeczna i terytorialna spójność regionu.
 - Wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych.
 - Zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna.
 - Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej.
 - Promocja włączenia zawodowego i społecznego.

- Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.
- Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom.

Lubuski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013

Głównym celem Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego jest „stworzenie warunków wzrostu konkurencyjności województwa poprzez wykorzystanie regionalnego potencjału endogenicznego oraz przeciwdziałanie marginalizacji zagrożonych obszarów, w tym obszarów wiejskich, przy racjonalnym gospodarowaniu zasobami i dążeniu do zapewnienia większej spójności województwa”. Do celów szczegółowych programu zaliczono:

- rozwój cywilizacyjny i wzrost konkurencyjności regionu przede wszystkim poprzez inwestycje w projekty infrastrukturalne o dużej wartości dodanej,
- rozwój gospodarczy województwa poprzez zintegrowanie działań dla tworzenia warunków sprzyjających wzrostowi inwestycji na poziomie regionalnym i lokalnym, prowadzących do wzrostu zatrudnienia,
- utrzymanie wysokich standardów ekologicznych przez poprawę funkcjonowania infrastruktury ochrony środowiska przyrodniczego,
- stworzenie atrakcyjnych i bezpiecznych warunków życia w województwie lubuskim poprzez poprawę jakości i dostępności usług edukacyjnych oraz zdrowotnych oraz znoszenie dysproporcji między dynamicznymi centrami wzrostu, a terenami marginalizowanymi, w tym rozwój obszarów wiejskich,
- wzrost znaczenia turystyki i kultury jako czynnika stymulującego rozwój gospodarczy i społeczny województwa przez rozwój regionalnej oferty turystycznej oraz wykorzystanie potencjału kultury.

Wśród priorytetów wyznaczonych w dokumencie znalazł się jeden (4), w którym zaplanowano przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury społecznej. W jego ramach sformułowano następujące cele szczegółowe:

- poprawa jakości infrastruktury społecznej w województwie,
- wzmocnienie roli szkół wyższych i ośrodków naukowo-badawczych,
- poprawa jakości kształcenia i dostępu do wiedzy na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym,

- poprawa jakości i dostępności usług ochrony zdrowia zarówno na szczeblu regionalnym, jak i lokalnym,
- aktywizacja obszarów strukturalnie słabych,
- tworzenie warunków do włączenia obszarów strukturalnie słabych w procesy rozwojowe,
- ułatwienie dostępu do podstawowej infrastruktury na terenach strukturalnie słabych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żagańskiego na lata 2011-2018

Głównym celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żagańskiego na lata 2011-2018 jest wytyczenie kierunków działań zmierzających do eliminowania i łagodzenia skutków problemów społecznych dominujących w powiecie, określenie zadań programowych oraz zasad ich realizacji.

Za cel nadrzędny Strategii uznano „Poprawę warunków i jakości życia mieszkańców powiatu żagańskiego dotkniętych problemami społecznymi, w tym osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem”. W jego ramach wyodrębniono poniżej przedstawione 2 cele strategiczne oraz 14 szczegółowych celów operacyjnych.

1. Niwelowanie szeroko rozumianych problemów społecznych, powszechnie odczuwanych przez mieszkańców niedogodności i barier wpływających negatywnie na jakość życia w powiecie żagańskim.
 - 1.1. Poprawa technicznych warunków życia mieszkańców powiatu.
 - 1.2. Podwyższenie dostępu do kultury i aktywnego udziału w kulturze.
 - 1.3. Podniesienie atrakcyjności turystycznej i promocja turystyczna powiatu.
 - 1.4. Wspomaganie procesów rewitalizacji miast i obszarów wiejskich, poprawa estetyki przestrzeni powiatu.
 - 1.5. Przeciwdziałanie społeczno-przestrzennej marginalizacji wsi – wzrost spójności terytorialnej powiatu
2. Usprawnienie systemu rozwiązywania problemów społecznych pozostających w gestii publicznych instytucji pomocowych, ograniczanie zakresu i skutków wykluczenia społecznego osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem.
 - 2.1. Konstrukttywne zmiany w funkcjonowaniu instytucji pomocy społecznej, zwiększenie dostępu do pracowników socjalnych.
 - 2.2. Podniesienie poziomu partycypacji społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.
 - 2.3. Podniesienie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców powiatu oraz zdolności do zatrudniania osób bezrobotnych i biernych zawodowo.

- 2.4. Doskonalenie systemu zapobiegania ubóstwu rodzin.
- 2.5. Przeciwdziałanie uzależnieniom.
- 2.6. Stworzenie skutecznego systemu inkluzji (aktywizacji społeczno-zawodowej i rehabilitacji) osób niepełnosprawnych.
- 2.7. Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców powiatu i zwiększenie jakości usług edukacyjnych.
- 2.8. Podniesienie jakości i efektywności systemu ochrony zdrowia w powiecie, rozwój profilaktyki i promocja zdrowia.
- 2.9. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w powiecie.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Gmina Brzeźnica jest gminą wiejską położoną w południowej części województwa lubuskiego. Zajmuje powierzchnię 122,23 km² i liczy 3.905 mieszkańców. Od północy graniczy z gminą Nowogród Bobrzański, od wschodu z gminą Kożuchów a od południa i zachodu z gminą Żagań. Na terenie gminy znajduje się 13 miejscowości – 9 wsi sołeckich (Brzeźnica, Jabłonów, Karczówka, Marcinów, Chotków, Stanów, Przyłaski, Wichów, Wrzesiny) oraz 4 przysiółki (Studnice związane z Chotkowem, Wojsławice związane z Przyłaskami, Trojanówka i Przyborze związane z Wichowem).

Gmina położona jest blisko przejść granicznych z Niemcami w Olszynie, Gubinku, Łęknicy i Gubinie oraz w sąsiedztwie Zielonej Góry, Żagania i Kożuchowa. Jest członkiem Euroregionu Sprewa – Nysa-Bóbr, dobrowolnego stowarzyszenia polskich i niemieckich gmin ze znacznej części dawnego województwa zielonogórskiego oraz powiatu Spree-Neisse i miasta Cottbus. Głównym celem Euroregionu jest wszechstronna działalność na rzecz rozwoju obszarów przygranicznych Polski i Niemiec, ochrony środowiska, rozwoju gospodarczego i kulturalnego oraz poprawy warunków życia mieszkańców, w tym zniwelowania istniejących różnic ekonomicznych. Działalność ta odbywa się na zasadzie dobrowolnej współpracy wszystkich członków.

Osadnictwo na terenie gminy ma bardzo stary rodowód. Po drugiej wojnie światowej, na teren gminy przybyli osadnicy m.in. z okolic: Pińska, Brześcia, Wilna, Krakowa, Żytomierza, Lwowa, Tarnopola, Czerniowców, Rzeszowa, Stanisławowa, Poznania, Łodzi. Wśród nich byli także osadnicy wojskowi.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Gmina Brzeźnica posiada niezbyt dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną. Zdecydowana większość jej mieszkańców (89,2%) ma dostęp do sieci wodociągowej, nieliczna grupa (10,3%) do sieci kanalizacyjnej. W gminie działają 3 oczyszczalnie ścieków, nie ma natomiast sieci gazowej. Dane szczegółowe na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2012 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	74,1 km
% ludności korzystająca z sieci wodociągowej	89,2%
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	2,5
% ludności korzystający z sieci kanalizacyjnej	10,3%
liczba oczyszczalni ścieków	3
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	427
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	0
liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	0

Dane Urzędu Gminy w Brzeźnicy

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Na terenie gminy Brzeźnica kursują autobusy liniowe trzech przewoźników: PKS Zielona Góra, PKS Żary i MZK Żagań. Dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy dużych miejscowości gminy: Jabłonów, Chotków, Brzeźnica, Wrzesiny, które są położone na trasie Żagań – Zielona Góra, gdzie kursują autobusy MZK. Z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się mieszkańcy przysiółków: Trojanówka, Przyborze i Studnice.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Na koniec 2012 roku gmina Brzeźnica liczyła 3.905 mieszkańców, w tym 1.940 kobiet, które stanowiły 49,6% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 31 osób na km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy ulegała zmianom. W latach 2010-2012 miał miejsce wzrost liczby dzieci i młodzieży, jak i osób w wieku poprodukcyjnym, nieznacznie wahała się natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	817	819	848
liczba osób w wieku produkcyjnym	2.425	2.485	2.459
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	507	519	555

ogółem	3.749	3.823	3.905
--------	-------	-------	-------

Dane Urzędu Gminy w Brzeźnicy

Wpływ na sytuację demograficzną w gminie miały m.in. takie wskaźniki, jak kształtowany przez liczbę urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz migracja, odbywająca się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba urodzeń żywych	51	38	58
liczba zgonów	32	46	32
przyrost naturalny	-19	-8	26

Dane Urzędu Gminy w Brzeźnicy

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2008-2010

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	3	-26	-16
saldo migracji w ruchu zagranicznym	2	1	-3
saldo migracji ogółem	5	-25	-19

Dane Urzędu Gminy w Brzeźnicy

W latach 2010-2012 liczba urodzeń żywych i liczba zgonów w gminie ulegały wahaniom. Spadek liczby zgonów w 2012 roku przy jednoczesnym wzroście liczby urodzeń żywych wpłynął na korzystny przyrost naturalny (+26).

Na liczbę mieszkańców w gminie miał również wpływ ruch migracyjny, który odbywał się głównie w ruchu wewnętrznym.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie istotne, wcześniej odnotowane, kwestie. Pierwsza z nich – korzystna – dotyczy stale zwiększającej się w gminie liczby dzieci i młodzieży. Druga natomiast – niekorzystna – odnosi się do systematycznego wzrostu liczby osób starszych. W przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez liczne obecnie grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dostosowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych

konieczne będzie zapewnienie im odpowiedniego dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Wiejski charakter gminy Brzeźnica determinuje jej gospodarkę. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 12.223 ha z czego na użytki rolne przypada 7.252 ha, natomiast na lasy i grunty leśne 4.161 ha, co stanowi 33,7% ogólnej powierzchni. Grunty orne zajmują powierzchnię 5.796 ha, użytki zielone 1.437 ha, sady 19 ha. Pozostałe grunty zajęte pod zabudowę, podwórza, drogi, wody i inne grunty użytkowe oraz nieużytki zajmują 810 ha.

W strukturze użytków rolnych przeważają grunty orne, co potwierdzają dane przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		7 252
w tym:	grunty orne (w ha)	5 796
	sady (w ha)	19
	łąki i pastwiska (w ha)	1 437
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		4 161
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		810

Dane Urzędu Gminy w Brzeźnicy.

Z powyższych danych wynika, iż niezwykle ważną funkcję gospodarczą w gminie Brzeźnica spełnia rolnictwo. Przeważają dobre gleby, również dobre jest techniczne wyposażenie rolnictwa, ponadto istnieją cenne zasoby nieruchomości po likwidowanych gospodarstwach państwowych. Bogactwem gminy są również lasy, zajmujące znaczną część jej obszaru. Drzewostan zbudowany jest głównie z sosny z wyraźnym udziałem dębu i brzozy.

W latach 2010-2012 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie systematycznie zwiększała się. Działyły one głównie w takich sekcjach, jak: handel i usługi w zakresie napraw (62), budownictwo (33), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (23), przetwórstwo przemysłowe (17) oraz transport i gospodarka magazynowa (13). Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
--	---------	---------	---------

liczba podmiotów w sektorze publicznym	12	11	11
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	177	183	201
liczba podmiotów ogółem	189	194	212

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) z końcem 2012 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	23
przetwórstwo przemysłowe	17
budownictwo	33
handel hurtowy i detaliczny: naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	62
transport i gospodarka magazynowa	13
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	6
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	9
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	7
edukacja	8
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4
pozostała działalność	9

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu, w latach 2010-2012 liczba osób bezrobotnych w gminie Brzeźnica ulegała zmniejszeniu z 322 osób na koniec 2010 roku do 284 osób na koniec 2012 roku. Wśród pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety, których liczba na koniec kolejnych lat wyniosła: 181, 177 i 166. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba bezrobotnych w gminie	322	317	284
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	12,9%	12,8%	11,6%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	181	177	166
udział kobiet w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	15,8%	15,5%	14,8%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2010-2012 w powiecie żagańskim, w województwie lubuskim i w kraju.

Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie, w województwie i w kraju latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
stopa bezrobocia w powiecie żagańskim	27,9%	25,7%	25,2%
stopa bezrobocia w województwie lubuskim	15,5%	15,4%	15,8%
stopa bezrobocia w kraju	12,4%	12,5%	13,4%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2010-2012 powiat żagański charakteryzował się znacznie wyższą, w stosunku do województwa lubuskiego i kraju, stopą bezrobocia. W 2012 roku w powiecie, w przeciwieństwie do województwa i kraju, odnotowano jej spadek w porównaniu z latami poprzednimi.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2012 roku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 10. Bezrobotni w gminie na koniec 2012 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

		liczba bezrobotnych				liczba bezrobotnych	
		ogółem	kobiet			ogółem	kobiet
wiek	18-24 lata	73	46	staż pracy	bez stażu	47	37
	25-34 lata	75	47		do 1 roku	47	30
	35-44 lata	65	40		1-5 lat	79	49
	45-54 lata	46	28		5-10 lat	36	19
	55-59 lat	18	5		10-20 lat	57	29
	60-64 lata	6	-		20-30 lat	14	2
pracy/czas pozostawania bez	do 1 miesiąca	23	13	30 lat i więcej	3	0	
	1-3 miesiące	45	23	wykształcenie	wyższe	11	8
	3-6 miesięcy	48	24		policealne i śr. zawodowe	53	43
	6-12 miesięcy	67	40		średnie ogólnokształcące	17	13
	12-24 miesiące	49	33		zasadnicze zawodowe	82	48
	pow. 24 miesięcy	51	33		gimnazjalne i niższe	120	54

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu.

Na koniec 2012 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata (w sumie 148 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia od 6 do 12 miesięcy (67 osób) oraz bezrobotne długotrwale powyżej 12 miesięcy (w sumie 100 osób), osoby ze stażem pracy od 1 do 5 lat (79 osób), a także osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (120 osób) oraz zasadniczym zawodowym (82 osoby).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 18-24 lata i 25-34 lata (odpowiednio 63 i 62,7%), osób pozostających bez pracy długotrwale, powyżej 12 miesięcy (66%), osób bez stażu pracy (78,7%) oraz osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (81,1%).

Tabela 11. Bezrobotni w gminie na koniec 2012 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	17	0
przetwórstwo przemysłowe	18	0
wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0
budownictwo	6	0

handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	21	2
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1	0
transport i gospodarka magazynowa	1	0
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4	0
edukacja	10	0
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2	0
pozostała działalność usługowa	4	0

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu

Na koniec 2012 roku wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze prowadzące działalność w takich działach, jak: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21 osób), przetwórstwo przemysłowe (18 osób) oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (17 osoby). Liczba dostępnych na koniec 2012 roku ofert pracy dla bezrobotnych z gminy była znikoma (2) i nie zaspokajała potrzeb w tym zakresie.

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy. W szczególności dotyczy to tych, którzy przed zwolnieniem z pracy byli zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym, handlu hurtowym i detalicznym; naprawie pojazdów samochodowych, włączając motocykle, budownictwie oraz pozostałych usługach.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na dokończanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2010-2012 liczba mieszkań będących w zasobach gminy Brzeźnica była na zbliżonym poziomie (po 13 w latach 2010-2011, 12 w 2012 r.). Tym samym podobna była liczba izb (po 28 w latach 2010-2011, 26 w 2012 r.), przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania (64 m²) i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (ok. 23-26 m²). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba mieszkań komunalnych	13	13	12
liczba izb	28	28	26
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	836	836	772
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	64	64	64
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	23	23	26

Dane Urzędu Gminy w Brzeźnicy.

W latach 2010-2012 liczba nowo oddanych mieszkań w gminie była niewielka (6 w 2010 r., 3 w 2011 r., 4 w 2012 r.) – co za tym idzie – zmniejszenie się liczby nowych izb oddanych do użytkowania (z 34 w 2010 r. do 22 w 2012 r.) i powierzchni użytkowej mieszkań (z 794 m² w 2010 r. do 561 m² w 2012 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	6	3	4
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	34	12	22
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	794	329	561
liczba nowych budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania	6	1	4

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	19	14	13
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	228	184	186
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	24.973,62	22.101,10	19.700,22

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy.

W latach 2010-2012 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, spadała z roku na rok (z 19 w 2010 r. do 13 w 2012 r.). Zmniejszała się również liczba przyznanych dodatków (z 228 w 2010 r. do odpowiednio 184 i 186 w latach 2011-2012) i tym samym wysokość kwot przeznaczonych na ten cel.

8. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Brzeźnica jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Przez większą część roku ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeźnicy. Przybiera ona głównie formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek) oraz schronienia. W latach 2010-2011 liczba rodzin i przebywających w nich osób objętych wsparciem z powodu bezdomności była niewielka (liczba rodzin: 3 w 2010 r., 5 w 2011 r., liczba osób w rodzinach: 3 w 2010 r., 6 w 2011 r.), natomiast w 2012 roku GOPS nie świadczył pomocy z tego powodu.

9. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2010/2012 w gminie Brzeźnica funkcjonowały 3 placówki oświatowo-wychowawcze, w skład których wchodziły 3 szkoły podstawowe i 1 gimnazjum. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2012/2013

nazwa i adres placówki	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
Zespół Szkół w Brzeźnicy – Szkoła Podstawowa im. Osadników Wojskowych w Brzeźnicy , ul. Zielonogórska 26, 68-113 Brzeźnica	240	51
Publiczna Szkoła Podstawowa w Chotkowie, ul. Kożuchowska 68, 68-113 Chotków		
Szkoła Podstawowa w Wichowie , 68-113 Wichów		

Zespół Szkół w Brzeźnicy – Gimnazjum im. Generała Sikorskiego, ul. Zielonogórska 26, 68-113 Brzeźnica	135	18
---	-----	----

Dane Urzędu Gminy w Brzeźnicy.

10. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kulturalnych.

Tabela 16. Placówki kulturalne w gminie w 2012 roku

nazwa i adres placówki	liczba osób objętych ofertą/czytelników	liczba pracowników
Gminna Biblioteka Publiczna w Brzeźnicy, ul Zielonogórska 24 b, 68-113 Brzeźnica	494	3
Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Chotkowie, ul. Kozuchowska 55, 68-113 Chotków		

Dane Urzędu Gminy w Brzeźnicy.

Na terenie gminy występują zabytki budownictwa, architektury sakralnej i świeckiej. Najlepiej zachowane układy przestrzenne posiada wieś Jabłonów, cennym zabytkiem jest również dwór obronny w [Chotkowie](#). Z dziewięciu wsi, siedem posiada obiekty architektury i budownictwa wpisane do rejestru Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Spośród 7 wsi, jako szczególnie wyróżniające się pod względem wartościowym układu przestrzennego są Jabłonów oraz Brzeźnica, Chotków i Wrzesiny. Te trzy ostatnie miejscowości tworzą układ przestrzenny ciągnący się nieprzerwanie wzdłuż [rzeki Brzeźnicy](#). We wsi Przylaski znajduje się pomnik, pamięci mieszkańców tejże wsi poległych w czasie I wojny światowej.

Chotków. Wieś licząca około 820 mieszkańców, położona na wschodzie gminy. W 1328 roku wieś wymieniana jest jako własność rodu von Nositz, we władaniu którego pozostała do połowy XVI stulecia. Dawniej zwana była Hartwigswalden i Ludwikowo.

- Kościół pw. Narodzenia NMP o wczesnogotyckim rodowodzie. Budowla jednonawowa, murowana z polnego granitu i cegły z przylegającą od południa prostokątną wieżą. We wnętrzu na uwagę zasługuje tryptyk Mistrza z Gościeszowic

„Uwolnienie Św. Piotra” z około 1600 roku, kamienna chrzcielnica (druga poł. XVI w.), chór z 1568 roku oraz gotycka nagrobna płyta z 1521 roku Stencela Milticza.

- Renesansowy, piętrowy dwór z połowy XVI wieku, obronny, otoczony wałem i murami z czterema bastejami w narożach. Dwór założony na planie prostokąta jest budowlą murowaną z kamienia i cegły nakrytą dachem mansardowym z lukarnami. Część pomieszczeń na parterze i w piwnicy posiada sklepienia kolebkowe i kolebkowe z lunetami, jedno nakryte sklepieniem gwiaździstym. Zachowała się barokowa stolarka okienna i drzwiowa oraz kominek. Na zewnątrz całość wystroju podkreślają interesujące elewacje.

Brzeźnica. Wieś położona na Wzgórzach Dalkowskich, w dolinie rzeki Brzeźnicy, licząca około 880 mieszkańców. Wzmiankowana po raz pierwszy w 1217 r. jako własność augustianów z Nowogrodu Bobrzańskiego. Dawniejsze nazwy: Bresnicha i Briesnitz.

- Kościół pw. Św. Marii Magdaleny, barokowy, wzniesiony w latach 1703-1705 w miejscu budowli późnogotyckiej z XVI stulecia. Obecny kościół ma kształt trójnawowej bazyliki z wnętrzem nakrytym sklepieniem kolebkowo-krzyżowym. Wyposażenie późnobarokowe pochodzi z okresu budowy.
- Plebania barokowa z 1676 roku, murowana z cegły i kamienia, wzniesiona na planie prostokąta. Budynek nakrywa czterospadowy dach z dymnikami. We wnęce w fasadzie nad wejściem znajduje się kamienna rzeźba Anioła Stróża. Parter i piwnice posiadają krzyżowe i kolebkowe sklepienia z lunetami. W pierwotnym stanie zachowana jest stolarka drzwi z okuciami.
- Eklektyczny, piętrowy, murowany pałac z drugiej połowy XIX wieku z dekorowanymi gzymsami i obramieniami okiennych otworów w elewacjach.

Jabłonów. Wieś licząca około 660 mieszkańców, położona w południowej części gminy. Po raz pierwszy wzmiankowana w 1257 roku. Za jej założycieli należy uznać augustianów z Nowogrodu Bobrzańskiego. Wytyczenie ulic równoległych do ulicy przelotowej, uzupełnione o zagęszczoną zabudowę kalenicową i szczytową nadaje wsi charakter łańcuchówki. Dawniejsze nazwy Jabłonowa: Sonburn, Pulcherfons i Schoenbrun.

- Gotycki kościół pw. Św. Andrzeja z końca XIII lub początku XIV stulecia, wzmiankowany w 1376 roku. Budowla jednonawowa, murowana z kamienia i cegły z trzema rodzajami sklepień: czteroprzęsłowe sieciowe (prezbiterium), krzyżowe z rozetami (nawa i kruchta) i żagłowe (zakrystia). Wnętrze posiada późnobarokowe wyposażenie (pierwsza poł. XVIII w.).

- Kaplica pasyjna z XVIII wieku, barokowa, na rzucie prostokąta, murowana, nakryta dachem namiotowym. Wewnątrz znajduje się rzeźbiona grupa pasyjna późnogotycka z XV wieku. Kaplica usytuowana jest za wsią przy drodze do Żagania.
- Dwór opata z końca XVII wieku, remontowany i rozbudowywany w 1752 roku. Budowla barokowa, murowana, na planie prostokąta, piętrowa z rokokowym opackim kartuszem herbowym nad wejściem i rzeźbioną kamienną Pietą z 1694 roku.
- Park z końca XVIII wieku, założony w kierunku zachodnim i południowym od dworu.
- Dawna karczma lub dwór sołtysi wybudowany w 1726 roku. Założony na planie prostokąta, parterowy, murowany z kamienia, nakryty dachem czterospadowym.

Wrzesiny. Wieś zwana dawniej Włoskowem, położona w centrum gminy, licząca około 380 mieszkańców. Jej pochodzenia należy szukać w pierwszej połowie XIII stulecia.

- Jednonawowy, murowany z kamienia kościół pw. Jana Chrzciciela wzniesiony w drugiej połowie XIII wieku, potem wiele razy remontowany. Wewnątrz w nawie sklepienie gwiazdźdźiste, w prezbiterium – kolebkowe z lunetami i w zakrystii – kolebkowe. Na uwagę zasługuje zachowany chór muzyczny z 1661 roku, ołtarz i ambona z około 1700 roku oraz chrzcielnica z XV-XVI stulecia.

Walory kulturowe to także element etnograficzny, jakim jest pochodząca z Bukowiny grupa górali czadeckich, którzy osiedlili się tutaj w 1945 roku. Górale kultywują swój folklor w zespołach i kapelach ludowych takich, jak: „Watra”, „Wichowianki”, „Źródełko”, „Mała Watra”.

Zespół Górali Czadeckich „Watra” po raz pierwszy wystąpił na Powiatowym Przeglądzie Amatorskiego Ruchu Artystycznego w Żaganiu 22 maja 1969 roku. Przez wiele lat jako jedyny reprezentował społeczność czadecką na przeglądach i festiwalach. Zespół może poszczycić się wieloma osiągnięciami. Do najważniejszych zalicza Srebrną Ciupagę zdobytą w 1980 roku w Zakopanem, podczas Jesieni Tatrzańskiej, gdzie członkowie „Watry” zmierzyli się z najlepszymi zespołami góralskimi świata. Podsumowaniem długoletniej działalności było przyznanie nagrody im. Oskara Kolberga.

Poza prezentacją programów artystycznych podczas różnorodnych imprez w kraju, zespół uczestniczył w wielu festiwalach międzynarodowych. Kilkakrotnie brał udział w Międzynarodowym Festiwalu Folklorystycznym w Zielonej Górze i Międzynarodowym Festiwalu Folkloru Ziemi Górskich w Zakopanem. Nagrodą za wieloletnią działalność, zaszczytem i radością dla członków „Watry” było przyjęcie Zespołu przez Ojca Świętego Jana Pawła II w [Castel Gandolfo](#) w dniu 2 sierpnia 1997 roku.

Obok występów, doskonalenia i wzbogacania programu, jedną z najważniejszych spraw jest podtrzymywanie i przekazywanie młodemu pokoleniu tradycji przodków. Największą troską jest zachowanie autentyzmu kultury górali czadeckich i wysokiego poziomu artystycznego. W koncercie „Watry” z okazji 15-lecia działalności – obok seniorów i przedstawicielei średniego pokolenia – po raz pierwszy wystąpiła grupa dziecięca zwana „Małą Watrą”, która od tamtejszej pory kontynuuje dzieło rodziców i dziadków.

W gminie działa również Zespół „Wichowianki”, który powstał w 1993. Oprócz niego w Wichowie istnieje zespół młodzieżowy pod nazwą „Źródło”. W jego składzie są ludzie młodzi, którzy zaczynają przygodę z folklorem.

11. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Na terenie gminy Brzeźnica znajduje się kilka boisk do gry w piłkę nożną. Najlepiej utrzymane znajdują się w miejscowościach: Brzeźnica, Chotków i Wichów.

12. TURYSTYKA

Gmina Brzeźnica położona jest na terenach nieposiadających szczególnych walorów przyrodniczo-turystycznych. Znajduje się w strefie ochronnej zlewni rzeki Bobru (źródło wody pitnej dla miast południowej części województwa lubuskiego), objęta jest w części południowej i zachodniej strefą ochronną lasów dla miasta Żagania. Zachodni fragment gminy stanowi też rejon turystyczny III kategorii – „Nowogród Bobrzański”. Jest to rejon koncentracji zabytków budownictwa i architektury sakralnej i świeckiej o dużej wartości. Na terenie gminy występują zabytki kultury ziemiańskiej (zespoły pałacowo-parkowe), sakralnej i świeckiej (kościół, pałac, budynki mieszkalne, dawne karczmy).

Ze względu na interesującą przyrodę terenów Ziemi Lubuskiej, jest to region będący zapleczem turystyczno-wypoczynkowym, a jego rola w tym zakresie nieustannie wzrasta. W dolnej części [Nowogrodu Bobrzańskiego](#), w odległości 27 km na południowy zachód od [Zielonej Góry](#), wpada prawobrzeżny dopływ [Bobru](#) – Brzeźnica, zwana także Boberkiem. Najpiękniejszy odcinek znajduje się poniżej ruin młyna w Ustronie. Rzeka płynie

tu głębokim, wąskim, stromym jarem o licznych dolinkach erozyjnych i bijących z jego stoków źródłach. Dno strugi jest piaszczysto-żwirowe, w wielu miejscach kamieniste, pozbawione zupełnie roślinności wyższej. Fragment Brzeźnicy, z uwagi na występującego tu licznie pstrąga potokowego, na odcinku od mostu [Dobruszów Wielki](#) – [Dragowina](#) do mostu na drodze [Żagań](#) – Nowogród Bobrzański został uznany za krainę ryb łososiowatych. Brzeźnicę zasiedla zagrożony wyginięciem gatunek minoga strumieniowego oraz jedenaście gatunków ryb kostnoszkieletowych.

W dolinie dolnego biegu rzeki Brzeźnicy znajduje się rezerwat przyrody „Dąbrowa Brzeźnicka”. W drzewostanie dominują dęby i graby, lipy, osiki, topole białe, jawory, buki, wiązy, jesiony, introdukowaną sosnę wejmutkę i dagleźję zieloną. W niższych partiach rosną krzewy i rośliny runa. W lasach zamieszkuje wiele gatunków ptaków i dzikie ssaki: lisy, zające, sarny, dziki i zwierzęta mniejsze.

Gmina na swoim terenie ma dwa pomniki przyrody (Pomnik przyrody nieożywionej – głaz narzutowy pod nazwą „Ołtarz”, Pomnik przyrody – drzewo, buk zwyczajny) oraz dwa użytki ekologiczne (użytek ekologiczny „Przywale” i użytek ekologiczny „Przylaski”).

Mimo że gmina Brzeźnica nie ma charakteru typowo turystycznego, posiada w swojej ofercie różne formy wypoczynku, m.in.: wędkowanie, zbieranie grzybów i jagód, obcowanie ze zwierzętami. Obsługę turystów w tym zakresie mogłyby zapewnić gospodarstwa agroturystyczne. Jednym z nich jest Gospodarstwo agroturystyczne „Mozaika” w Jabłonowie.

13. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Brzeźnica została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 2 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – ze Szkoły Podstawowej w Chotkowie i Zespołu Szkół w Brzeźnicy.

Z analizy ankiet wynika, że obie placówki zapewniają opiekę pedagoga, a Szkoła Podstawowa dodatkowo umożliwia dostęp do logopedy. Żadna szkoła nie zatrudnia doradcy zawodowego. Obie placówki prowadzą dożywianie uczniów, zapewniają uczniom dostęp do Internetu, a Zespół Szkół umożliwia korzystanie z sali gimnastycznej. Uczniowie nie mają trudności z dojazdem do wyżej wymienionych szkół.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła historyczne, matematyczne, przyrodnicze, muzyczne, plastyczne, dziennikarskie, informatyczne) oraz zajęć językowych i rekreacyjno-sportowych. Jednocześnie obie szkoły prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rewalidacyjne i terapia pedagogiczna.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się do bezradności opiekuńczo-wychowawczej rodziców. Pedagodzy zwracali również uwagę na zjawisko ubożenia rodzin, podkreślali także występowanie w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej problemów agresji i przemocy oraz sięgania po środki uzależniające (alkohol, papierosy).

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 17. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
sięganie po alkohol	1 (6)	1
sięganie po narkotyki	1 (2)	1
palenie papierosów	liczne przypadki	1
ucieczki z domu		2

kradzieże		2
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów		2
autoagresja	1 (1)	1
przestępczość ujawniona		2
niszczenie mienia szkolnego		2
udział w grupach negatywnych		2
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	2 (6)	
przemoc w rodzinie	1 (2)	1
zaniedbanie przez dom	2 (4)	
wykorzystywanie seksualne		2

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: sięganie przez uczniów po papierosy i alkohol, problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego oraz zaniedbanie przez dom.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Wskazując badania konieczne do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy dokładnie zdiagnozować zachowania negatywne w środowisku szkolnym i rodzinnym, w tym problemy ubóstwa, bezrobocia, uzależnień, agresji i przemocy domowej. W opinii ankietowanych trzeba również dokładnie rozpoznać wykorzystywane przez rodziców metody wychowawcze oraz skutki ich stosowania. Ważne jest także zbadanie skuteczności pomocy udzielanej dzieciom, młodzieży i ich rodzicom oraz poznanie ich oczekiwań w tym zakresie. Zdaniem pedagogów warto także poznać propozycje tych grup co do oferty spędzania czasu wolnego.

Określając działania profilaktyczne i naprawcze wskazywali głównie na potrzebę organizowania spotkań ze specjalistami w sprawie przeciwdziałania przemocy, także tej w cyberprzestrzeni z danej dziedziny. Pedagodzy podkreślali również znaczenie propagowania zdrowego stylu życia, m.in. poprzez rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych. Zwracali także uwagę na konieczność prowadzenia psychoedukacji rodziców i organizowania treningów zastępowania agresji oraz konstruktywnego rozwiązywania problemów społecznych.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele Szkoły Podstawowej w Chotkowie uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się konsultacje indywidualne, rozmowy telefoniczne, zebrania, dyżury, pogadanki, spotkania w ramach Rady Rodziców, organizowane są imprezy i uroczystości szkolne, prowadzona jest pedagogizacja rodziców. Ci ostatni zachęceni są również do aktywnego uczestnictwa w życiu szkoły.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele SP w Chotkowie stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Sąd Rejonowy, Policję, PCK, Caritas i Biuro Koncertowe w Zielonej Górze.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (boiska sportowe, place zabaw, klub jako miejsce spotkań).

Wśród innych potrzeb dzieci i młodzieży ankietowani wskazali konieczność zwiększenia dostępu do specjalistycznej pomocy i zapewnienie wszechstronnej opieki.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na możliwość zagospodarowania czasu wolnego, m.in. poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań, imprez szkolnych oraz wypoczynku. Zwracali także uwagę na możliwość prowadzenia pedagogizacji rodziców i szerokiego poradnictwa.

14. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie

alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Brzeźnica funkcjonuje 1 Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, prowadzone są także 2 prywatne praktyki lekarskie, w tym jedna stomatologiczna. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Zakłady opieki zdrowotnej i prywatne praktyki lekarskie w gminie w 2012 roku

nazwa placówki	adres
Niepubliczny ZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego „EMPATIA”	ul. Zielonogórska 24b, 68-113 Brzeźnica
Gabinet Rehabilitacyjny	ul. Zielonogórska 24b, 68-113 Brzeźnica
Gabinet Stomatologiczny	ul. Zielonogórska 24b, 68-113 Brzeźnica

Dane Urzędu Gminy w Brzeźnicy.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej działających na jej terenie. W poniższej tabeli przedstawiono dane za 2012 rok uzyskane z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej – Praktyka Lekarza Rodzinnego „EMPATIA” w Brzeźnicy.

Tabela 19. Najczęstsze schorzenia ludności gminy w 2012 roku

rodzaj schorzenia	osoby, u których stwierdzono schorzenie	
	liczba dzieci i młodzieży	liczba osób dorosłych
choroby tarczycy	5	44
cukrzyca	2	139
nowotwory	-	29
niedokrwistość	20	39
otyłość	67	–
zaburzenia odżywiania	1	–
alergie pokarmowe	10	–
alergie skórne	10	–
choroby układu moczowego	30	–
choroby obwodowego układu nerwowego	–	286
choroby układu krążenia	–	840
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	47	172
przewlekłe choroby układu trawiennego	–	201
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	–	306

dziecięce porażenie mózgowie	3	–
zaburzenie refrakcji i akomodacji oka	105	–
zniekształcenia kręgosłupa	128	3

Dane Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej – Praktyka Lekarza Rodzinnego „Empatia” w Brzeźnicy.

W 2012 roku pod opieką Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej – Praktyka Lekarza Rodzinnego „Empatia” w Brzeźnicy. było 901 dzieci i młodzieży oraz 2.996 osób dorosłych z gminy. U największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono zniekształcenia kręgosłupa (128 osób), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (105 osób) oraz otyłość (67 osób). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (840 osób), chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (306 osób) i chorobami obwodowego układu nerwowego (286 osób).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 20. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2012 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	47
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego następny raz (dzieci do lat 3)	360
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1. roku życia)	0
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych następny raz (dzieci do lat 3)	0
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	137
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	91

Dane Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej – Praktyka Lekarza Rodzinnego „Empatia” w Brzeźnicy.

W 2012 roku poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego „Empatia” po raz pierwszy i po raz następny zostało objętych odpowiednio 47 i 360 dzieci do lat 3. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 137 dzieci i młodzieży, w tym 91 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Żaganiu, w 2012 roku na terenie jej działania (miasto i gmina Żagań oraz gmina Brzeźnica) wszczęto 1.062 śledztwa i dochodzenia, w efekcie których wykryto 1.026 przestępstw. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Śledztwa i dochodzenia wszczęte na terenie działania KPP w Żaganiu w 2012 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
kradzież cudzej rzeczy	173
uszkodzenie lub zniszczenie mienia	73
rozbój, wymuszenie rozbójnicze	21
kradzież z włamaniem	71
przestępstwa gospodarcze	145
bójka lub pobicie	14
przestępstwa narkotykowe	132
przestępstwa drogowe	147

Dane Komendy Powiatowej Policji w Żaganiu.

Wśród sprawców przestępstw popełnionych w 2012 roku, największą grupę stanowiły osoby w wieku 30-39 lat (158 osób) oraz 25-29 lat (112 osób). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Sprawcy przestępstw popełnionych na terenie działania KPP w Żaganiu w 2012 roku według wieku

wiek sprawcy	liczba sprawców
do 13 lat	1
13-16 lat	77
17-20 lat	65
21-24 lata	65
25-29 lat	112
30-39 lat	158

40-49 lat	91
50-59 lat	75
60 lat i więcej	31

Dane Komendy Powiatowej Policji w Żaganiu.

W ogólnej liczbie przestępstw wykrytych, 44 zostały popełnione przez osoby nieletnie. Kategorie przestępstw popełnionych przez te osoby w 2012 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Przestępstwa popełnione przez nieletnich na terenie działania KPP w Żaganiu w 2012 roku

kategoria przestępstwa	liczba czynów popełnionych przez nieletnich
kradzież cudzej rzeczy	18
uszkodzenie lub zniszczenie mienia	10
rozbój, wymuszenie rozbójnicze	8
kradzież z włamaniem	8
bójka lub pobicie	8
przestępstwa narkotykowe	19

Dane Komendy Powiatowej Policji w Żaganiu.

16. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeźnicy. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Z końcem 2012 roku kadre GOPS-u stanowiło 9 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 24. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	0
pracownicy socjalni	2	1
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	4	0
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0
pozostali pracownicy	2	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy.

Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych GOPS-u figuruje potrzeba zwiększenia liczby pracowników socjalnych do 3. Ma to związek z koniecznością realizacji zapisu ustawy o pomocy społecznej nakładającego na ośrodek obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2012 roku wskaźnik ten nie był spełniony, mimo iż wynosił 1 952 mieszkańców na 1 pracownika socjalnego, bowiem zatrudnionych było tylko 2 pracowników socjalnych.

Tabela 25. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	1	
	wyższe niekierunkowe	0	0	
	średnie kierunkowe	0	1	
	średnie niekierunkowe	0	0	
	zawodowe i niższe	0	0	
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	0
		w trakcie realizacji	0	0
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	0	0
		w trakcie realizacji	0	0
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej		1		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny		1		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny		0		

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy.

Na koniec 2012 roku wykształcenie wyższe posiadały 2 osoby z kadry Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, w tym 1 osoba zajmująca stanowisko kierownicze. Wykształceniem średnim kierunkowym legitymowała się 1 osoba – pracownik socjalny. Kierownik miał ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, a 1 osoba z kadry Ośrodka była zainteresowana podjęciem takiej specjalizacji, a kolejna osoba była zainteresowana podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W wykonywaniu zadań Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na realizację zadań w latach 2010-2012.

Tabela 26. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010-2012

wielkość wydatków	2010 r.	2011 r.	2012 r.
ogółem	2.157.955 zł	2.104.581 zł	2.014.091 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	597.737 zł	518.747 zł	457.591 zł
na zadania własne gminy	597.737 zł	518.747 zł	457.591 zł
na zadania zlecone gminie	1.560.218 zł	1.585.834 zł	1.556.500 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy.

W latach 2010-2012 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy spadała z roku na rok. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych gminie, wśród których

przeważały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych, przede wszystkim w postaci zasiłków rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych i w naturze, usług opiekuńczych, zasiłków okresowych i posiłku.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2010-2012.

Tabela 27. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	426	410	393
liczba rodzin	225	219	211
liczba osób w rodzinach	739	697	678

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2010-2012 spadała z roku na rok (z 739 osób w rodzinach w 2010 roku do 678 osób w 2012 roku). Wpływ na taką sytuację mogło mieć m.in. niskie kryterium dochodowe obowiązujące przy ubieganiu się o wsparcie, które zawęziło liczbę osób uprawnionych do korzystania z pomocy.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2012 roku.

Tabela 28. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2012 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	265
17-21 lat	64
22-30 lat	69
31-40 lat	93
41-50 lat	74
51-60 lat	81
61-70 lat	15
71 lat i więcej	17

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2012 roku wykazała, że największą grupę stanowili dzieci i młodzież do 16 lat

(265 osób). Ci z nich, którzy bezpośrednio korzystali ze wsparcia, otrzymywali pomoc głównie w postaci posiłku. Znacznie mniejsze, choć spore, grupy reprezentowały osoby w wieku 31-40 lat (93 osoby), 51-60 lat (81 osób) i 41-50 lat (74 osoby).

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w 2012 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2010r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
ubóstwo	159	150	154	528	482	505
bezdomność	3	5	0	3	6	0
potrzeba ochrony macierzyństwa	55	60	65	302	307	334
bezrobocie	147	143	137	535	497	468
niepełnosprawność	92	90	90	268	245	237
długotrwała lub ciężka choroba	56	65	63	149	147	150
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	44	31	36	186	140	172
przemoc w rodzinie	0	1	1	0	4	5
alkoholizm	9	15	17	24	38	37
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	2	3	8	2	3
zdarzenie losowe	1	2	0	1	7	0
sytuacja kryzysowa	1	0	0	1	0	0
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy.

W latach 2010-2012 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u z tego powodu ulegała wahaniom (528 w 2010 r., 482 w 2011 r., 505 w 2012 r.). Ważną przyczyną udzielania pomocy było również prowadzące do ubóstwa bezrobocie. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z powodu braku zatrudnienia spadała z roku na rok (z 535 w 2010 r. do 468 w 2012 r.).

Istotne przyczyny świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiły także potrzeba ochrony macierzyństwa, niepełnosprawność, bezzadność w sprawach opiekuńczo-

wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2010-2012

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
pieniężna		212	200		186	184		580	574
rzeczowa		202	197		112	107		485	474
praca socjalna	X	X	X	70	43	43	247	140	189
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	0	0	0	0	0
schronienie	1	2	0	1	2	0	3	2	0
usługi opiekuńcze	6	9	9	6	9	9	6	9	10
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy.

W latach 2011-2012 najczęściej udzielanymi mieszkańcom gminy formami wsparcia były pomoc finansowa i rzeczowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz posiłku. Liczba osób w rodzinach objętych tymi rodzajami wsparcia w 2012 roku nieznacznie zmniejszyła się (pomoc finansowa z 580 do 574, a pomoc rzeczowa z 485 do 474).

Istotną formą wsparcia dla mieszkańców gminy była również praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Generalnie liczba osób w rodzinach objętych przez GOPS pracą socjalną ulegała wahaniom (247 w 2010 r., 140 w 2011 r., 189 w 2012 r.).

Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były

kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W latach 2011-2012 liczba takich osób wynosiła w sumie 2, po 1 w każdym roku.

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego specjalnego zasiłku opiekuńczego (od 2013 roku) i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2012 roku

rodzaj świadczenia	liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń (w zł)
zasiłek rodzinny	248	5.169	453.312
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	20	20	20.000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	7	101	39.334
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	11	238	41.660
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	50	1.039	83.120
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	40	526	39.840
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	162	321	32.100
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	53	672	35.760
zasiłek pielęgnacyjny	48	2.074	317.322
świadczenie pielęgnacyjne	23	463	237.953
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	41	41	41.000
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	703	10.664	1.341.401

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy.

W 2012 roku GOPS najczęściej wypłacał zasiłek rodzinny (5.169 świadczeń), który służył częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki

w szkole poza miejscem zamieszkania, oraz z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeźnicy. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	36	35	34
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	486	467	421
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	131.850 zł.	132.340 zł	136.054 zł.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeźnicy.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2010-2012 GOPS przyznał świadczenie alimentacyjne była na zbliżonym poziomie (z 36 w 2010 r., 35 w 2011 r., 34 w 2012 r.). W analizowanym okresie zmniejszała się liczba wypłaconych świadczeń (z 486 w 2010 r. do 421 w 2012 r.), Rosła natomiast wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (ze 131 850 zł w 2010 r. do 136.054 zł. w 2012 r.).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej mieszkańcy mająco dyspozycji instytucje wsparcia spoza gminy, do których należą: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żaganiu i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapeutyczny w Żaganiu.

Wybrane dane dotyczące działalności PCPR w odniesieniu do ludności gminy w latach 2010-2012 przedstawia natomiast poniższa tabela.

Tabela 33. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0

liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	0	1	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	2	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	8	8	6
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	4	3	3
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	5	6	6
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	2	4	10
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy	20	24	18
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	81	88	97

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu.

W latach 2010-2012 liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy rosła, a liczba dzieci w nich przebywających malała. Jeśli chodzi o pobyt dzieci z gminy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, ich liczba w latach 2010-2012 była na zbliżonym poziomie.

17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Brzeźnica wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu przeprowadzonego w 2002 roku.

W 2002 roku w gminie Brzeźnica mieszkało 905 osób niepełnosprawnych (425 mężczyzn i 480 kobiet), w tym 753 osoby niepełnosprawne prawnie i 152 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogólnej ludności gminy wynosił 23,8%.

Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową osób niepełnosprawnych w gminie oraz ich podział według poziomu wykształcenia i aktywności ekonomicznej.

Tabela 34. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogóle osób niepełnosprawnych
osoby w wieku przedprodukcyjnym	24	2,6%
osoby w wieku produkcyjnym	501	55,4%
osoby wieku poprodukcyjnym	378	41,8%
nieustalony	2	0,2%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku 501 osób niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym, co było zjawiskiem niepokojącym. Liczną grupę reprezentowały również osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (378 osób).

Tabela 35. Osoby niepełnosprawne w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

poziom wykształcenia	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej
wyższe	6	0,7%
policealne	2	0,2%
średnie	74	8,3%
zasadnicze zawodowe	199	22,4%
podstawowe ukończone	495	55,7%
podstawowe nieukończone	111	12,5%
nieustalony	1	0,1%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Niski poziom wykształcenia w istotny sposób utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy i utrzymanie posiadanego zatrudnienia. W 2002 roku najliczniejszą grupę wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (495 osób) i zasadniczym zawodowym (199 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił odpowiednio 55,7% i 22,4%.

Tabela 36. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
aktywni zawodowo pracujący	164	18,1%
aktywni zawodowo bezrobotni	17	1,9%
bierni zawodowo	724	80%
nieustalony status na rynku pracy	0	–

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W 2002 roku zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie była bierna zawodowo (724 osoby). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił aż 80,0%. Aktywnych zawodowo było 181 osób dotkniętych niepełnosprawnością. Wśród nich dominowały osoby posiadające zatrudnienie (164 osoby).

18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 37. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Brzeźnica w latach 2010-2012.

Tabela 38. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2010-2012

wielkość wydatków	2010 r.	2011 r.	2012 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	34.075,07 zł	41.996,27 zł	49.892,56 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	0	4 000 zł	0
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	10.430,90 zł.
razem	34.075,07 zł	45.996,27 zł	60.323,46 zł

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzeźnicy.

W latach 2010-2012 wysokość kwot wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie zwiększała się z roku na rok, głównie za sprawą rosnących kwot przeznaczanych na walkę z alkoholizmem.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Brzeźnica oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	16	16	14
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	3	25	4
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	3	25	4
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	8	11	13
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	8	6	12
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzeźnicy.

W 2012 roku liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie zmniejszyła się nieznacznie w stosunku do lat poprzednich (z 16 do 14); limit punktów uchwalony przez Radę Gminy wynosił na koniec 2012 r. 25. W analizowanym okresie znacznym wahaniom ulegała liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (3 w 2010 r., 25 w 2011 r., 4 w 2012 r.), nie podjęto natomiast decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia, nie wydano również negatywnych opinii w sprawie wydania zezwolenia.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. Ich liczba w analizowanym okresie zwiększała się z roku na rok (z 8 w 2010 r. do 13 w 2012 r.). Wahaniom ulegała natomiast liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (8 w 2010 r., 6 w 2011 r., 12 w 2012 r.).

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2010-2012 GKRPA nie kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem, nie skierowała żadnej osoby na terapię, nie złożyła również w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie żadnego zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią inne jednostki. Ich wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 40. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie

nazwa jednostki	miejsowość	liczba porad/ osób objętych wsparciem w 2012 r.
Ośrodek Profilaktyczny „Profil”	Żagań	9 wniosków
Poradnia Odwykowa	Żagań	12 wniosków
Punkt Konsultacyjny przy GOPS-ie	Brzeźnica	23 osoby
Punkt Konsultacyjny przy Urzędzie Gminy	Brzeźnica	20 osób
Świetlice opiekuńczo-wychowawcze przy szkołach	Brzeźnica, Chotków Wichów	60 dzieci

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzeźnicy.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2010-2012 była ona udzielana osobom i rodzinom, które zmagaly się z alkoholizmem i przemocą domową. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u z powodu alkoholizmu zwiększała się z roku na rok (w 2010 r. 9, w 2011 r. 15, w 2012 r. 17), natomiast w związku z przemocą w rodzinie pomocą objęto po 1 rodzinie w latach 2011-2012.

Ważną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie odgrywa również policja. W 2012 roku policjanci Komendy Powiatowej Policji w Żaganiu przeprowadzali w gminie Brzeźnica interwencje domowe – 1 zakończona procedurą „Niebieskiej Karty”.

19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Brzeźnica badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, naczelników Wydziałów Urzędu Gminnego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 44 wypełnione anonimowo ankiety, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na malownicze położenie gminy, w nieznaczącej odległości od dużych miast. Duże znaczenie przywiązywali również do rozwiniętego szkolnictwa, właściwie działającej pomocy społecznej i służby zdrowia, chwalili także pracę urzędników samorządowych.

Na uwagę zasługuje fakt, iż aż 16 osób spośród ankietowanych (38%) nie umiało wskazać żadnych atutów gminy, w której mieszkają.

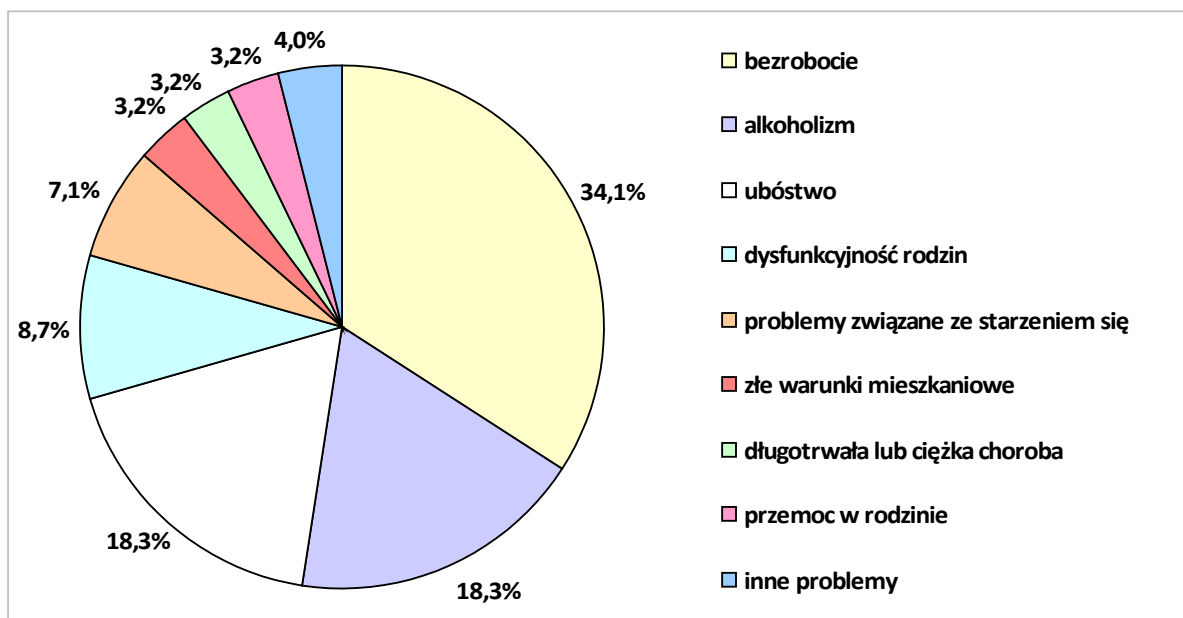
Słabe strony gminy

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymienianą słabością był zły stan dróg lokalnych. W zakresie infrastruktury technicznej, badani wskazywali również na brak kanalizacji i chodników oraz niedostateczne oświetlenie ulic i dróg. Według ankietowanych problemem gminy są także deficyty w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej, najbardziej widoczne w przypadku placów zabaw i obiektów sportowych. Za ważne problemy respondenci uznali również ograniczoną liczbę mieszkań socjalnych oraz utrudniony (za sprawą niedostatków komunikacyjnych) dostęp do usług medycznych. Trudności mieszkańcom sołectw sprawia również dojazd do miasta, w dni wolne od pracy.

Analizując słabe strony gminy, respondenci wspominali także o rosnącym bezrobociu, ubożeniu społeczeństwa oraz o nie zawsze właściwym wykorzystywaniu środków unijnych.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

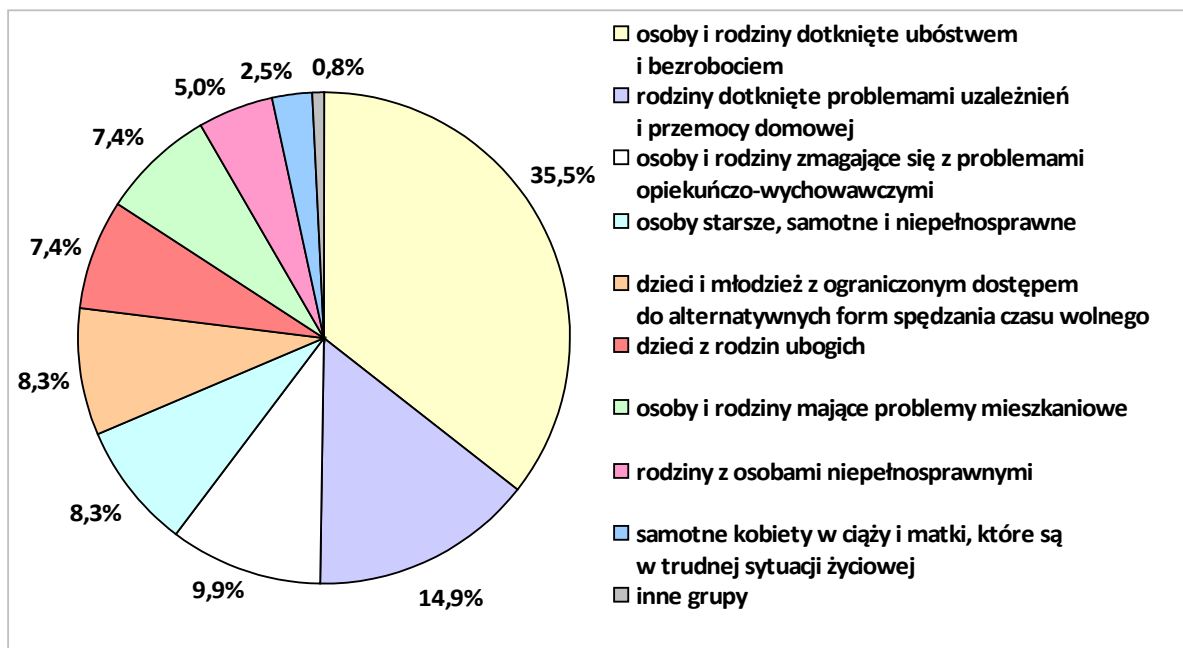

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie (34,1%) oraz alkoholizm i ubóstwo (po 18,3%). Szczególną uwagę zwrócili na dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych (8,7%) oraz problemy związane ze starzeniem się (7,1%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

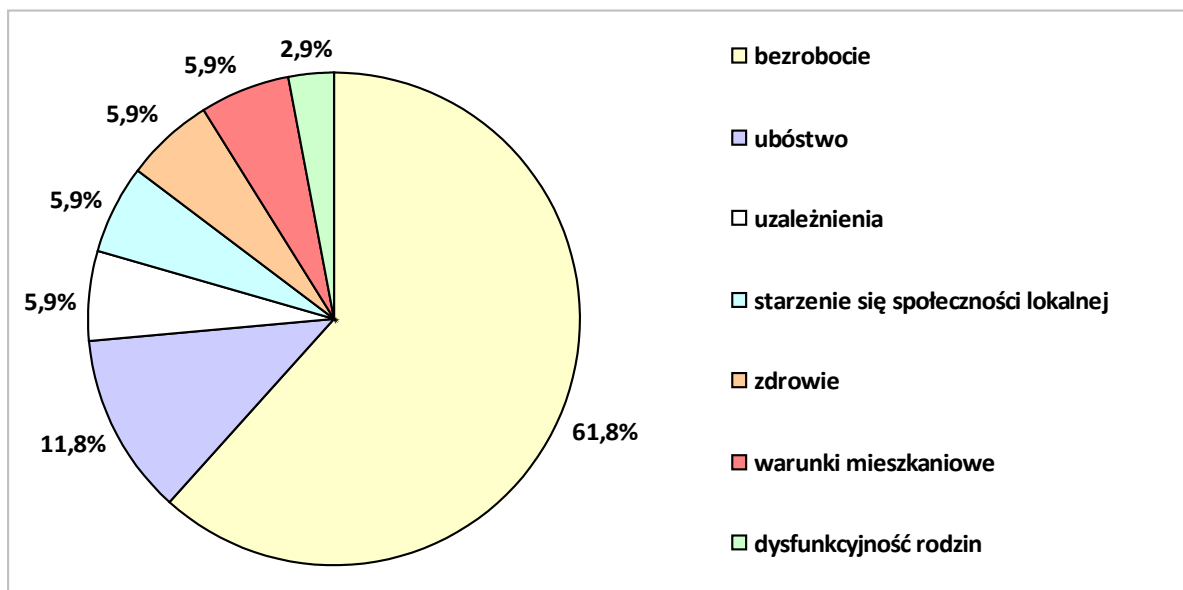

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (35,5%) stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w gminie są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na osoby i rodziny zmagające się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (14,9%), opiekuńczo-wychowawczymi (9,9%) oraz osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (8,3%), a także dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (8,3%). Zdaniem respondentów z następstwami problemów społecznych w gminie zmagają się także m.in. dzieci z rodzin ubogich (7,4%) oraz osoby i rodziny mające problemy mieszkaniowe (7,4%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: bezrobocie (61,8%), a następnie ubóstwo (11,8%), zdrowie (5,9%), warunki mieszkaniowe (5,9%), i uzależnienia (5,9%), starzenie się społeczności lokalnej (5,9%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególnie nacisk położyli na przeciwdziałanie bezrobociu oraz rozbudowę mieszkalnictwa socjalnego. Za równie istotne uznali podjęcie kroków w celu zwiększenia dostępu mieszkańców gminy do pomocy psychologicznej i prawnej, specjalistycznych usług medycznych oraz zakresu pomocy społecznej. Co do wsparcia udzielanego przez GOPS zastrzegli jednak, że świadczoną pomoc należałoby poddać kontroli co do zasadności jej przyznawania i efektywności jej wykorzystania, a zasadniczą rolę w jej ramach powinna odgrywać praca socjalna.

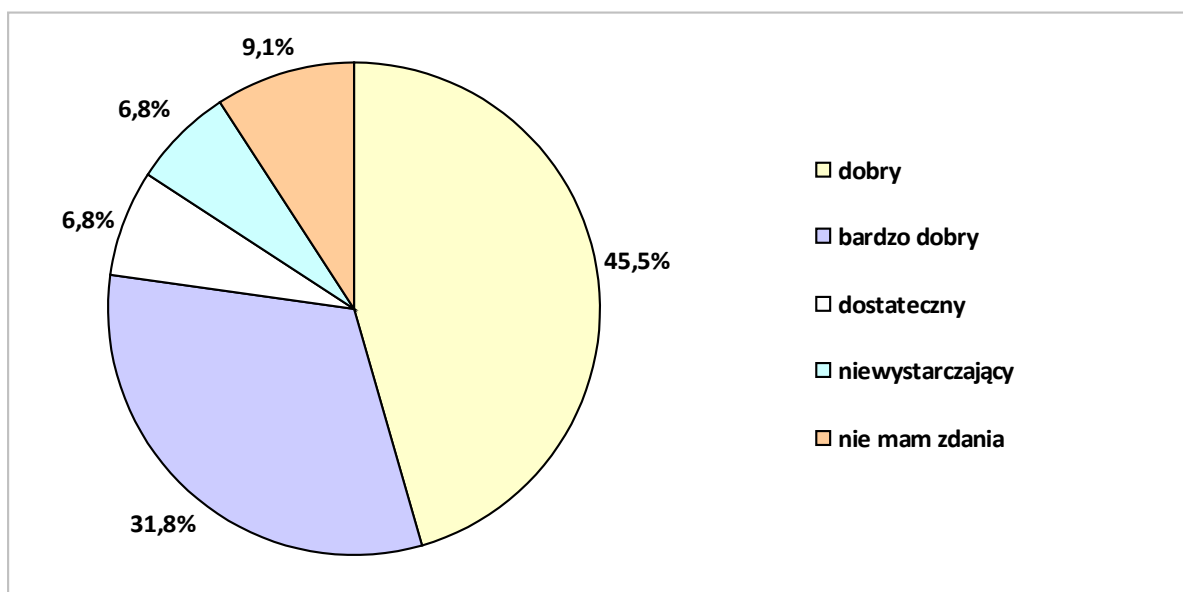
Do ważnych działań, które wymagają podjęcia w gminie, respondenci zaliczyli także przedsięwzięcia służące zmniejszeniu skali problemu uzależnień. Wśród nich uwydatnili te, które wiążą się z profilaktyką oraz zwiększeniem dostępności terapii. Za istotne uznali również mobilizowanie mieszkańców do wspólnych działań.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczyli do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy oraz Rady Sołeckie, Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Ważną rolę do odegrania przypisali również Kołom Gospodyń Wiejskich, Policji, Polskiemu Czerwonemu Krzyżowi i placówkom oświatowym. Zwrócili także uwagę na placówki ochrony zdrowia i Caritas.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

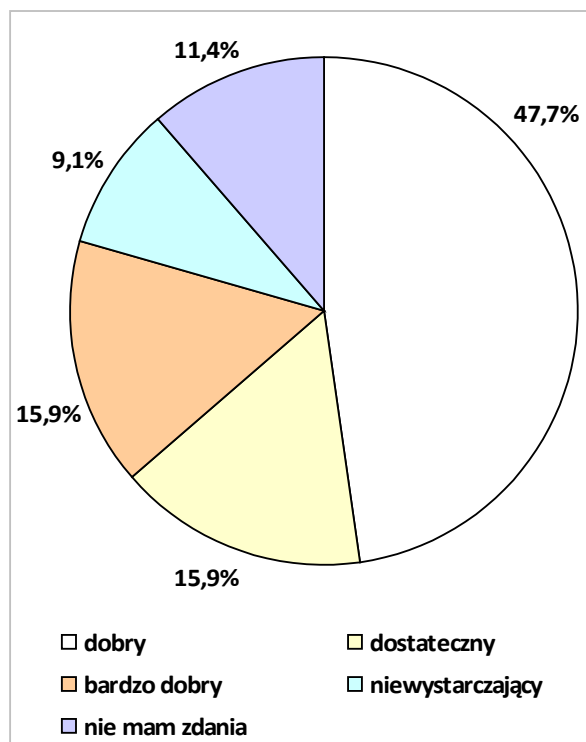
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość respondentów pozytywnie oceniła dostępność placówek służby zdrowia w gminie. Blisko połowa z nich (45,5%) uznała ją za dobrą, prawie 32% za bardzo dobrą, a 6,8% za dostateczną. Jednocześnie blisko 7% badanych stwierdziło, że jest ona niewystarczająca, a 9,1% badanych nie miało w tej sprawie zdania.

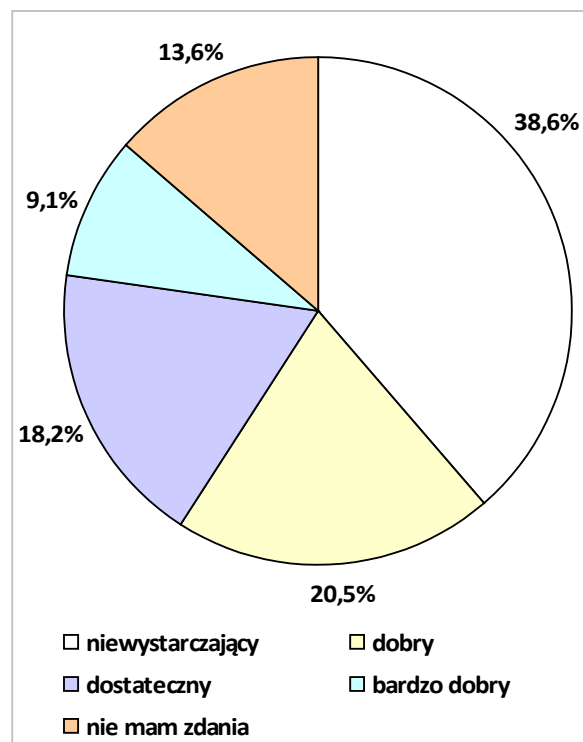
Do lekarzy, których w gminie brakuje bądź do których trudno się dostać, ankietowani zaliczali najczęściej: kardiologa, okulistę, ginekologa, neurologa, ortopedę, psychiatrę,

pulmonologa, lekarza rodzinnego, stomatologa, alergologa, endokrynologa, laryngologa i pediatrę.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

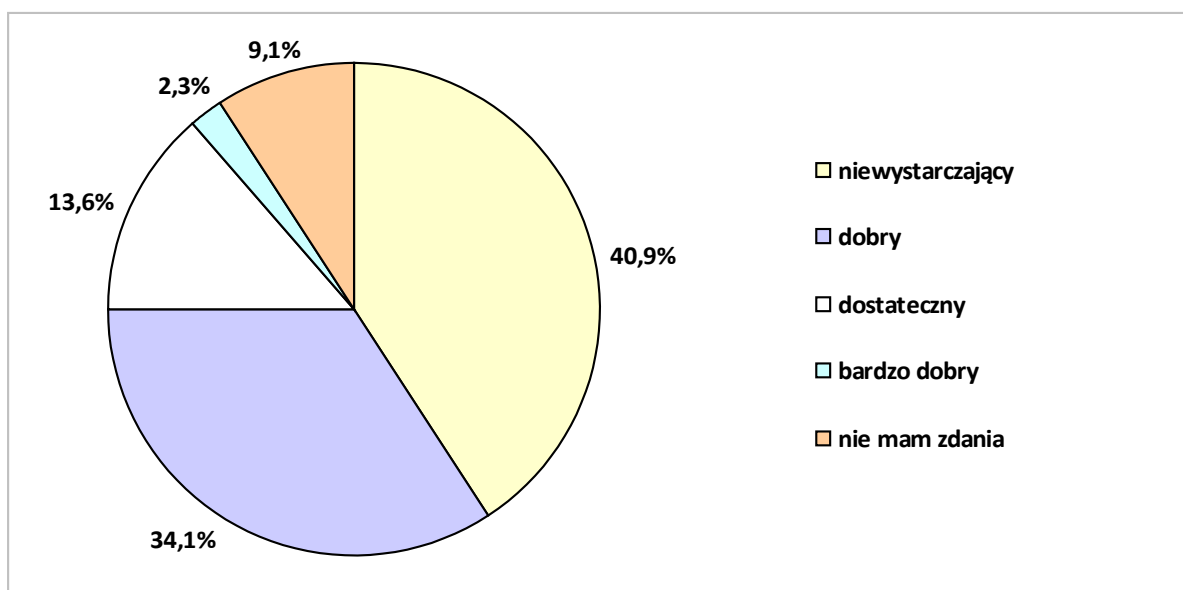
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Największy odsetek respondentów (47,7%) stwierdził, że dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie jest dobry. Za bardzo dobry uznało go 15,9%, za dostateczny również 15,9% respondentów. Negatywnie dostępność placówek oświatowo-wychowawczych w gminie oceniło 9,1% ankietowanych. Zdania w tej sprawie nie miało 11,4% respondentów.

Największy odsetek respondentów (38,6%) stwierdził, że dostęp do placówek kulturalnych w gminie jest niewystarczający. Za dobry uznało go 20,5% ankietowanych, za dostateczny 18,2% badanych, a za bardzo dobry 9,1%. Zdania w tej sprawie nie miało 13,6% respondentów.

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymieniali najczęściej place zabaw i świetlice wiejskie, nieco rzadziej przedszkole, kino, dom kultury czy placówki specjalne oraz kluby dla młodzieży.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

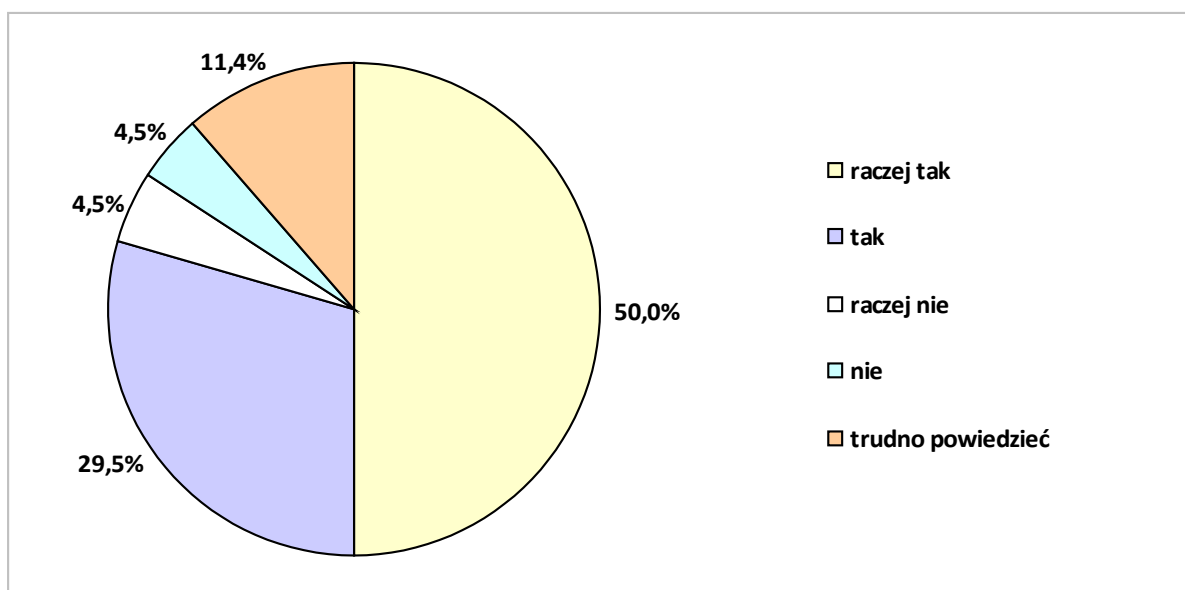
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad 40% respondentów negatywnie oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie, a 34,1% przyznało, że jest on dobry. Blisko 14% badanych uznało, że jest on dostateczny, a bardzo dobrą opinię w tej sprawie przedstawiło jedynie 2,3% ankietowanych. Jednocześnie zdania na ten temat nie miało 9,1% respondentów.

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani dostrzegli więcej deficytów aniżeli w przypadku placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych. Wśród nich najczęściej wymieniali niedostatek takich obiektów jak: basen, boiska, hale sportowe, place zabaw, lodowisko, skatepark, sale gimnastyczne i siłownie.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie 79,5%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienną opinię wyraziło łącznie 9% badanych. Jednocześnie zdania w tej sprawie nie miało 11,4% respondentów.

20. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2012 roku w gminie Brzeźnica funkcjonowało 7 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego („Program współpracy Gminy Brzeźnica z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych gminy, wsparcia rzeczowego oraz doradztwa i konsultacji.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 41. Organizacje pozarządowe w gminie w 2012 roku

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania	kategoria klienta
1.	Stowarzyszenie Samorządność Gminy Brzeźnica	nie podejmuje żadnych działań	
2.	Stowarzyszenie Rozwoju i Odnowy Wsi Gminy Brzeźnica	nie podejmuje żadnych działań	
3.	Ludowy Klub Sportowy „ZORZA” Brzeźnica	krzewienie kultury i sprawności fizycznej oraz wychowywanie przez szeroko rozumianą kulturę fizyczną	dzieci, młodzież i dorośli
4.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jabłonowie	prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami	mieszkańcy miejscowości położonych w gminie oraz w rejonie pomocy wzajemnej
5.	Ochotnicza Straż Pożarna w Brzeźnicy		
6.	Ochotnicza Straż Pożarna w Przyłaskach		
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wichowie		

Dane Urzędu Gminy w Brzeźnicy.

W 2012 roku w gminie Brzeźnica były 4 parafie Kościoła Rzymskokatolickiego. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 42. Kościoły w gminie w 2012 roku

Lp.	Nazwa parafii	Adres kościoła
1.	Parafia rzymskokatolicka pw. Św. Magdaleny	ul. Zielonogórska 25, 68-113 Brzeźnica
2.	Parafia rzymskokatolicka pw. Św. Andrzeja Apostoła	Jabłonów, ul. Zielona 12, 68-113 Brzeźnica
3.	Parafia rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela	Dzietrychowice 82, 68-111 Miodnica
4.	Parafia rzymskokatolicka pw. Św. Jerzego	Mirocin Górny 25, 67-128 Mirocin Dolny

Dane Urzędu Gminy w Brzeźnicy.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- bezdomność;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki;
- inne mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa • rozpowszechnianie ofert pracy z zagranicy 	<ul style="list-style-type: none"> • niewielka skala działań służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób w wieku 45 lat i więcej • ograniczone przeciwdziałanie zjawiskom dziedziczenia bezrobocia oraz nielegalnego zatrudnienia • brak pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • ograniczone działania mające na celu zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy, • brak działań wpływających na dostosowywanie kierunków kształcenia

	do potrzeb rynku pracy
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby bezrobotne wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu bezrobocia, w tym wśród osób w wieku 45 lat i więcej • utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet • wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • brak nowych inwestorów tworzących miejsca pracy • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych • postępujące zjawisko ubóstwa

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • efektywna praca socjalna • prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin • rozwijanie opieki przedszkolnej • wystarczający dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu nauczania • dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> • brak dogłębnych analiz potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • brak działań inicjujących powstawanie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • brak koordynacji działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież • nierozwijanie szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego oraz sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • brak propagowania wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu • ograniczona skala działań profilaktycznych w obszarze zdrowia oraz mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej w gminie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby rodzin dysfunkcyjnych • istnienie warunków do prowadzenia pracy socjalnej • możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy • odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych • dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • wzrastająca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej • wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży

<p>wolnego</p> <ul style="list-style-type: none"> • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych • istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców • dobra dostępność opieki medycznej 	
---	--

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie wśród nauczycieli działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • zapewnianie dostępu rodzin dotkniętych problemami uzależnień do pomocy prawnej • prowadzenie działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień wśród rodziców i sprzedawców napojów alkoholowych • funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • brak diagnozy kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • brak kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych • brak działań mających na celu kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych • niezapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • wzrost liczby osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • funkcjonowanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • wzrastająca wśród dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczona liczba osób wyleczonych z uzależnień • utrzymująca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych • niewystarczająca do potrzeb kadra pracująca z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie

<p>świadomość zagrożenia uzależnieniami</p> <ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych, oraz dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia • niezwiększająca się liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych 	
---	--

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • diagnozowanie problemu bezdomności • informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • zapewnianie osobom bezdomnym schronienia • zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone działania służące zapobieganiu bezdomności oraz wspieraniu osób bezdomnych • brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • brak działań uwrażliwiających mieszkańców na problemy osób bezdomnych oraz mających na celu zwiększenie społecznej akceptacji osób bezdomnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych wymagających schronienia • posiadanie przez bezdomnych wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • odpowiednia jakość usług świadczonych osobom bezdomnym 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie problemu bezdomności • minimalizowanie problemów osób bezdomnych • ograniczone możliwości realizowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych • niewzrastająca liczba osób wychodzących z bezdomności

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • badanie liczebności osób starszych • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej • wystarczająca liczba pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze 	<ul style="list-style-type: none"> • nieinicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych • niezapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) • nieprowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych • ograniczona działalność prozdrowotna wśród osób starszych • niewyraźnianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych

	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych • brak działań umożliwiających osobom starszym kontynuowanie aktywności zawodowej • brak działań inicjujących w gminie wolontariat na rzecz osób starszych • niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • wzrost liczby osób starszych korzystających z usług opiekuńczych • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • dobra dostępność domów pomocy społecznej • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak w gminie grupy wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych • nieodpowiedni dostęp osób starszych do małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) • niezwiększający się udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • wzrost liczby osób starszych • niski poziom życia osób starszych • mała liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową • nieodpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych • wystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym 	<ul style="list-style-type: none"> • nieinicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych • ograniczona współpraca z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym • niewielki udział w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • brak grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych • brak wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • brak działań mających na celu zwiększenie wśród mieszkańców gminy akceptacji osób niepełnosprawnych • brak działań inicjujących wolontariat na rzecz

	osób niepełnosprawnych
--	------------------------

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • istnienie bazy rehabilitacyjnej • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wystarczającej wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • niewystępowanie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie • niewzrastająca liczba dzieci wymagających umieszczenia w grupach i klasach integracyjnych • niewystępowanie zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych • wrastająca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników GOPS-u • zwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych • prowadzenie działań zapobiegających wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • diagnozowanie problemów społecznych w gminie • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • poprawianie jakości obsługi klientów GOPS-u • prowadzenie bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie nowych placówek pomocy społecznej • brak działań inicjujących wolontariat
szanse	zagrożenia

<ul style="list-style-type: none">• niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego• dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w ośrodku pomocy społecznej• wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie• posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia• odpowiednia jakość obsługi klientów GOPS-u• posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom• możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej• włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe	<ul style="list-style-type: none">• popadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej• niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej• niedofinansowany system pomocy społecznej• mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia• niska świadomość władz gminy co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej• niezmienny na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej• ograniczona liczba organizacji pozarządowych
---	--

22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeźnica obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2014-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

1. **Przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu oraz zapobieganie ich skutkom** poprzez:
 - wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy,
 - zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
2. **Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży** poprzez:
 - wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
 - wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie,
 - pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju,
 - zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
3. **Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym** poprzez:

- usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,
 - ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.
4. **Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego** poprzez:
- przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
 - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
5. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego** poprzez:
- doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
 - wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeźnica na lata 2014-2020, jest następująca:

**Brzeźnica gminą stwarzającą mieszkańcom możliwości rozwoju
oraz skutecznie przeciwdziałającą zjawiskom
marginalizacji i wykluczenia społecznego**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
4. Promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy; przygotowywanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów.
5. Wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w gminie.
6. Wpływanie na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.
7. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
 3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
 4. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.

5. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie jadłodajni.
6. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich, w tym zbiórek rzeczy zbędnych.
7. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
8. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
9. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych.
10. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołem.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,

- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób ubogich i bezrobotnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa i bezrobocia,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba nowych mieszkań komunalnych, w tym socjalnych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- spadku liczby osób bezrobotnych,
- wzrostu liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
3. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
4. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
2. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych.
3. Zatrudnianie asystentów rodziny oraz ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
5. Zapewnienie rodzinom (w tym rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi) oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego), terapii rodzinnej.
6. Tworzenie grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin i samotnych rodziców.
7. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
8. Opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny.
9. Podjęcie działań w kierunku wprowadzenia w gminie Karty Dużej Rodziny.
10. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanią i przemocą w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
3. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanią i przemocą w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Kontynuowanie działalności funkcjonujących w gminie punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin.
5. Kontynuowanie działalności funkcjonujących w gminie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
6. Tworzenie grup samopomocowych, np. AA.
7. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocą w rodzinie.
8. Zintensyfikowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocą w rodzinie.
9. Zapewnienie, w razie potrzeby, osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
10. Kierowanie, w razie potrzeby, sprawców przemocą w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.
11. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocą w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocą w rodzinie.
12. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanią i przemocą w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania.
2. Podjęcie działań w kierunku zapewnienia dostępu do opieki przedszkolnej na terenie gminy.

3. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice); wydłużenie czasu ich pracy.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy).
5. Organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych (np. w formie bezpłatnych zajęć), przyznawanie im stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe.
6. Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych, m.in. poprzez prowadzenie nauczania indywidualnego oraz likwidowanie barier architektonicznych.
7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych (podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie ośrodka kultury) i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego i zwiększenie jej bezpłatnej dostępności, organizowanie wypoczynku.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zwiększenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Podjęcie działań w kierunku zwiększenia w gminie dostępności usług medycznych na poziomie specjalistycznym.
4. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
5. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii zawierają gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, punkty konsultacyjne dla osób uzależnionych i ich rodzin, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żaganiu, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, ośrodki leczenia uzależnień, w tym Ośrodek Profilaktyczny „Profil”, Poradnia Odwykowa, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapeutyczny w Żaganiu, specjaliści, placówki służby zdrowia, grupy wsparcia, inne ośrodki wsparcia, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, kościół i społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny,
- liczba rodzin wspierających,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin i samotnych rodziców,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej

i szkoleniowej,

- liczba osób objętych pomocą w ramach punktów konsultacyjnych,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia,
- liczba sprawców przemocy w rodzinie skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego oraz liczba dzieci i młodzieży objętych w ich ramach opieką,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w obiektach służących dzieciom i młodzieży,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- zwiększenia szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce,
- poprawy dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,

- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia,
- zwiększenia dostępności opieki zdrowotnej.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
3. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym poprzez organizowanie cyklicznych imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek, podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie klubu seniora.
5. Zwiększenie dostępu osób starszych do informacji o możliwych formach wsparcia.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych oraz z kościołem,
7. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi.
3. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.

4. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji o prawach i uprawnieniach, m.in. poprzez wykorzystanie sieci Internet.
5. Przeciwdziałanie izolacji osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez podejmowanie inicjatyw umożliwiających ich integrację z pełnosprawnymi mieszkańcami gminy.
6. Uruchomienie wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla z zaburzeniami psychicznymi.
7. Zwiększenie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie.
8. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy:
 - likwidacji barier,
 - zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego – doposażenie działającego w gminie gabinetu rehabilitacyjnego,
 - organizacji przedsięwzięć w zakresie sportu, kultury i turystyki,
 - zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.
10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żaganiu, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, placówki służby zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba osób korzystających z klubu seniora,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w sporcie, kulturze i turystyce,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- zwiększenia liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminy i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. remont dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z zapisami ustawy o pomocy społecznej.
2. Doskonalenie kadr pomocy społecznej w gminie oraz zachęcanie do podjęcia specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz w zawodzie pracownika socjalnego.
3. Zatrudnienie asystenta rodziny.
4. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
5. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
6. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez utworzenie strony internetowej GOPS-u.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Kontynuowanie realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Inicjowanie w gminie działalności nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.
3. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.
4. Zwiększenie dostępności informacji o sektorze pozarządowym działającym w gminie.
5. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.

6. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Szczegółowe działania w zakresie współpracy samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawiera Program współpracy Gminy Brzeźnica z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba asystentów rodziny,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych wspieranych przez samorząd gminy,
- liczba wolontariuszy,
- stopień dostępności informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych oraz działalności sektora pozarządowego.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- zwiększenia jakości świadczonych usług,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z sektorem pozarządowym.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeźnica na lata 2014-2020 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeźnicy. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem Wójta Gminy, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem Wójta Gminy.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaże Wójtowi Gminy i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeźnica na lata 2014-2020 będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

3.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeźnica na lata 2014-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program współpracy Gminy Brzeźnica z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brzeźnica na lata 2014-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

Tabele:

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2012 roku

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2010-2012

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2010-2012

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2010-2012

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki w gminie

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2010-2012

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) z końcem 2012 roku

Tabela 8. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2012

Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie, w województwie i w kraju latach 2010-2012

Tabela 10. Bezrobotni w gminie na koniec 2012 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

Tabela 11. Bezrobotni w gminie na koniec 2012 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2010-2012

Tabela 13. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2010-2012

Tabela 14. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2010-2012

Tabela 15. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2012/2013

Tabela 16. Placówki kulturalne w gminie w 2012 roku

Tabela 17. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy

Tabela 18. Zakłady opieki zdrowotnej i prywatne praktyki lekarskie w gminie w 2012 roku

Tabela 19. Najczęstsze schorzenia ludności gminy w 2012 roku

Tabela 20. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2012 roku

Tabela 21. Śledztwa i dochodzenia wszczęte na terenie działania KPP w Żaganiu w 2012 roku

Tabela 22. Sprawcy przestępstw popełnionych na terenie działania KPP w Żaganiu w 2012 roku według wieku

Tabela 23. Przestępstwa popełnione przez nieletnich na terenie działania KPP w Żaganiu w 2012 roku

Tabela 24. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku

Tabela 25. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku

Tabela 26. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010-2012

Tabela 27. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

Tabela 28. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2012 roku

Tabela 29. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

Tabela 30. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2010-2012

Tabela 31. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2012 roku

Tabela 32. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2010-2012

Tabela 33. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2010-2012

Tabela 34. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

Tabela 35. Osoby niepełnosprawne w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Tabela 36. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Tabela 37. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Tabela 38. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2010-2012

Tabela 39. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2010-2012

Tabela 40. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie

Tabela 41. Organizacje pozarządowe w gminie w 2012 roku

Tabela 42. Kościoły w gminie w 2012 roku

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?